

Jerica Peric in Eva Boštjančič

NEKONFERENCA

»Metoda sicer še ni povsem empirično podprta, vendar vsaka raziskava kaže, da so udeleženci zadovoljni tako s profesionalnimi kot socialnimi učinki nekonference. Ker je njena definicija tako široka in zajema toliko različnih možnih izvedb, je nekonferenca ob načelih OST zelo praktično miselno orodje, ki lahko koristi marsikateremu organizatorju.«

Nekonferenca je neformalna, sodelovalna oblika strokovnega dogodka, pri kateri vsebino in potek sooblikujejo udeleženci sami. Metoda izhaja iz tehnologije odprtega prostora (OST), ki jo je razvil Harrison Owen, prvič pa je bila kot »unconference« poimenovana leta 2003. Ključna prednost nekonference je večja avtonomija in aktivnost udeležencev, ki s soudeležbo zagotavljajo večjo relevantnost razprav ter spodbujajo ustvarjalnost, kolektivno učenje in mreženje. Raziskave kažejo, da udeleženci nekonferenc poročajo o višji motivaciji, večjem občutku profesionalnosti in boljšem prenosu znanja kot pri tradicionalnih konferencah. Med prednostmi so izpostavljeni sproščeno okolje, prilagodljivost in večja povezanost, med izzivi pa pomanjkanje strukture, težja vključitev začetnikov in tveganje prevlade posameznikov v diskusijah. Uspešna izvedba zahteva premišljeno načrtovanje prostora, logistike in podpore, ob tem pa psiholog igra pomembno vlogo pri spodbujanju pozitivne dinamike in ustvarjanju spodbudnega okolja. Nekonferenca je posebej primerna za hitro spreminjajoče se, kompleksne teme ter spodbuja inovativno, odprto in interdisciplinarno reševanje problemov.

Nekonferenca (angl. *unconference*) je strokovni dogodek, ki ga definira odsotnost tradicionalnih značilnosti konferenc (Carpenter, 2016). Prenos informacij na nekonferenci vodijo udeleženci, zato je neformalen in sodelovalen (npr. Hale in Besette, 2016; Louie, 2008). V angleščini se metoda imenuje *unconference*, kar izhaja iz izraza *unconventional conference* oz. neobičajna konferenca.

Kot kaže njeno ime, je za razliko od konference metoda nekonferenca manj strukturirana in bolj sproščena, saj je namenjena spodbujanju razprave, sodelovanju in deljenju idej. Na konferencah je v ospredju predstavitev, pri nekonferenci pa pogovor med udeleženci (Budd idr., 2015; Carpenter, 2016). Nekonferenca namreč temelji na predpostavki, da imajo tudi udeleženci zanimive in koristne razmisleke ter predloge, ne le tisti, ki predstavljajo (Greenhill in Wiebrands, 2008). Poleg tega organizatorji nekonferenc prepoznajo, da se najplodnejše ideje pogosto pojavijo v neformalnih okoliščinah, kot sta odmor za kavo in športne aktivnosti, saj lahko takrat udeleženci v pogovoru sodelujejo sproščeno (Budd idr., 2015; Louise, 2008).

Tudi pred nekonferenco organizatorji pripravijo okvirno temo. Pred začetkom vsebinskega dela nekonference pa se sodelujoči udeležijo skupne diskusije, v kateri predlagajo teme razprav ali delavnic. Predlogi se nato razporedijo v časovnico (Budd idr., 2015; Greenhill in Wiebrands, 2008; Hale in Besette, 2016). Udeleženci lahko v nadaljevanju sodelujejo na različne načine in po svojih željah. Če se želijo bolj izpostaviti, lahko predstavljajo ali sodelujejo kot govorci npr. v zvezi s svojim projektom, sicer pa lahko sprašujejo ali odgovarjajo na vprašanja. Zaželeno je, da sodelujejo prav vsi (Berkun, b. d.; Herman, b. d.).

NASTANEK IN RAZVOJ METODE

Nekateri avtorji idejni začetek nekonference postavljajo že v 19. stoletje. Velik pomen neformalnega povezovanja v primerjavi z organiziranimi predstavitvami je namreč poudarjal že Alexander von Humboldt, znanstveni raziskovalec (Budd idr., 2015; O'Reilly, 2018). Nekonference temeljijo na tehnologiji odprtega prostora (angl. *Open Space Technology* – OST), metodi, ki jo je razvil organizacijski svetovalec in kulturolog

Harrison Owen. Po organizaciji konference za Svetovno zdravstveno organizacijo leta 1983 je dobil povratno informacijo, da so bili za udeležence najbolj plodni odmori za kavo, medtem ko so jih predstavitve dolgočasile. Želeli so namreč izkoristiti redko priložnost, ko je na kupu toliko strokovnjakov (Owen, 2016). Tudi sam je v klasični obliki konferenc opazal omejevanje ustvarjalnosti, sodelovanja in pristnega dialoga; zato je namesto tradicionalnega pristopa z že vnaprej določenimi temami in govorniki ustvaril okolje, kjer so udeleženci sami določili vsebino konference (Owen, 1998). Na Tretjem mednarodnem simpoziju organizacijske transformacije je 85 udeležencev v nekaj več kot dveh urah samostojno določilo tridnevno časovnico z delavnicami in predavatelji. Dogodek je pokazal na velik potencial samoorganiziranja udeležencev (Owen, 2016).

Sam izraz nekonferenca je prvi uporabil Dawe Winer ko je leta 2003 organiziral prvi tehnološki BloggerCon na Harvardovem Berkman centru Internet and Society (Greenhill in Wiebrands, 2008). Prihodnji organizatorji so sodelovali z idejnim vodjo Oownom in od leta 2005 naprej organizirali Bar Camp (namenjen tistim, ki jih zanimata internet in tehnologija), FooCamp (namenjen hekerjem) in nadaljnje BloggerCone (namenjene blogerjem) (Carpenter, 2016; Cohen in Scheinfeldt, 2013). Nekonference so se pojavile predvsem v informacijsko-tehnološki sferi zaradi hitrih sprememb in razvoja, posledično pa potrebe po hitri predaji znanja. Njihovo vrednost pa so prepoznali tudi v drugih vedah. Od leta 2010 je na primer izredno priljubljen Edcamp, nekonferenca za pedagoške delavce v povezavi s tehnologijo. To so v nekaj letih organizirali v več kot 35 državah (Carpenter in Linton, 2018). Nekonferenca se uporablja tudi v fakultetnem in akademskem okolju (Hale in Bessette, 2016; Wolf idr., 2011).

ZNANSTVENA SPOZNANJA O UPORABNOSTI METODE

Za razumevanje nekonference moramo opredeliti glavne značilnosti tipične konference. Te običajno pripravlja manjša delovna skupina v sklopu javne ali zasebne organizacije, ki sama določi temo. Namen tradicionalnih konferenc je povezati čim več strokovnjakov na enem

mestu ter spodbuditi oblikovanje skupne vizije na določenem področju. Srečanja običajno vključujejo različne oblike dogodkov, kot so predavanja, ki jim sledijo krajše razprave, ter okrogle mize. Takšni dogodki so visoko strukturirani in zahtevajo temeljito vnaprejšnjo pripravo (Budd idr., 2015). Organizacija konferenc je pogosto stroškovno zahtevna, saj vključuje usklajevanje prisotnosti številnih strokovnjakov in udeležencev, najem prostorov, pripravo gradiv, promocijo in druge podporne dejavnosti. Zato se organizatorji pogosto zanašajo na sponzorstva, pri katerih sponzorji v zameno za finančno podporo dobijo možnost promocije na dogodku.

Vendar pa velja poudariti, da konference niso enotno oblikovane. Organizirane so lahko na različne načine, ki bolj ali manj upoštevajo dejanske strokovne potrebe udeležencev (Louie, 2008). Tradicionalne konference ponujajo številne priložnosti za strokovno mreženje, poglobljanje znanja in vzpostavljanje partnerstev, njihova učinkovitost pa je odvisna predvsem od kakovosti izvedbe in prilagojenosti ciljni skupini.

Čas pred pričetkom nekonference pa je namenjen soodločanju o poteku in vsebini dogodka. S takšnim pristopom poskrbimo, da je vsebina relevantna in nosi dodano vrednost za udeležence, izognemo pa se temu, da so udeleženci zgolj pasivni poslušalci (Louie, 2008). Zaradi soodločanja pri načrtovanju pričakujemo, da bodo udeleženci bolj motivirani za sodelovanje. Študij o vplivu oblike nekonference na motivacijo ni veliko, obstoječe pa potrjujejo predpostavke. Raziskava za Educamp je pokazala, da je model nekonference pozitivno vplival na motivacijo in avtonomijo udeležениh pedagogov (Carpenter in Linton, 2018). Izmed 55 anketirancev na nekonferenci na temo knjižnice pa jih je kar 53 odgovorilo, da je ta izpolnila njihova pričakovanja (Greenhill in Wiebrands, 2008). V obeh primerih je število udeležencev predstavljalo veliko večino vseh anketirancev. Nekonference se sicer že v osnovi udeležijo bolj motivirani posamezniki z željo po aktivnem sodelovanju (Herman, b. d.).

Uporabnost tega pristopa lahko razložimo s teorijo socialnega konstruktivizma, ki pravi, da je učni kontekst najbolj učinkovit, kadar uporabimo neposredno sodelovanje z udeleženci. Teorija opisuje, kako izživi, asociacije, intuicija ipd., ki jih udeleženec uporablja pri aktivnem sodelovanju, poglobljajo njegovo razumevanje. Tako naj bi nekonference dosegle podobno – temeljijo namreč na interesih udeležencev,

ki neposredno in demokratično sodelujejo pri reševanju problemov ter ustvarjajo pristne povezave na profesionalnem področju (Hale in Besette, 2016).

Značilnost nekonference je tudi prilagodljiva in odprta oblika sodelovanja, saj je na njej namesto poslušanja zaželena neformalna, fragmentirana in prosta razprava. Dnevni red in vsebina se lahko sproti prilagajata v skladu z interesi, ki so se izrazili med diskusijo. Spontano se lahko organizirajo npr. nove diskusije ali delavnice (Budd idr., 2015), če seveda ne zahtevajo vnaprejšnje priprave materialov in če so prisotni strokovnjaki, ki jih lahko izpeljejo. Raziskave kažejo, da udeleženci prepoznavajo tako prednosti kot pomanjkljivosti fleksibilnosti nekonference. Anketiranci, ki so sodelovali na nekonferenci o trajnostnem razvoju, so poročali, da je ta format zelo ustrezen, saj je nekonferenco dejansko vodila tema razprave, ne pa posamezniki (Wolf idr., 2011). McMahon Whitlock (2016) je ob tem poročala, da je večina pedagogov na nekonferenci zaznavala, da so predavatelji manj pripravljeni kot na tipični konferenci, vendar to ni vplivalo na njihov občutek glede kakovosti nekonference. Poročali so, da sta jim vseč ravno fleksibilnost in avtonomija v nasprotju z občutkom zatiranosti na tipičnih konferencah. Nekateri udeleženci pa so poročali tudi o pomanjkljivostih nestrukturiranega dogodka. Nekaj anketirancev knjižničarske nekonference je na primer poročalo, da jih je pomanjkanje strukture spravljalo v stisko. Še posebej zaradi lažjega vključevanja novincev so predlagali, da bi organizatorji vseeno pripravili strukturirano uvodno srečanje (Greenhill in Wiebrands, 2008). Težavno vključevanje novincev so izpostavili tudi pedagogi – ti so opazili, da preveliko število novincev lahko oteži tekoč potek dogodka, interaktivnost in sodelovalnost (Carpenter in Linton, 2018).

Na nekonferenci sta pogosta tudi sodelovanje in skupno reševanje problemov, saj so udeleženci sproščeni in v ustvarjalnem miselnem stanju. Prisotni so strokovnjaki z različnih področij in iz številnih panog, ki pa jih združuje interes za okvirno temo nekonference. Takšna aktivnost lahko zato močno spodbudi deljenje znanja in izkušenj ter vodi do učinkovitega kolektivnega učenja in integracije različnih perspektiv na problem. To potrjujejo tudi raziskave. Večina udeležencev v raziskavi o izkušnji Edcampa je na primer poročala, da so po nekonferenci spremenili svoje delo in da sta se izboljšali njihova profesionalnost ter

zmožnost sodelovanja pri kompleksnem intelektualnem delu (Carpenter in Linton, 2018). Potrdili so tudi, da so na nekonferenci govorili o bolj relevantnih vsebinah kot na tipičnih konferencah. To so potrdili tudi v intervjujih na drugi nekonferenci Edcamp, kjer so pohvalili specifične rešitve, ki jih sicer ne bi naslovili (McMahon Whitlock, 2016). Tudi v anketi o spletni konferenci so udeleženci poročali o tem, da so se nekaj novega naučili (92 % udeležencev) in da želijo to uporabiti v prihodnje (75 % udeležencev). Poleg tega so udeleženci Edcampa v intervjujih poročali, da so na nekonferenci poglobili svoj občutek profesionalnosti (McMahon Whitlock, 2016). Udeleženci na trajnostni nekonferenci so bili presenečeni nad količino različnih idej, ki so jih imeli drugi (Wolf idr., 2011).

Nekonferenca spodbuja tudi občutek povezanosti in skupnosti, kar pozitivno vpliva na klimo dogodka. Udeleženci na Edcampu so v intervjuju poročali, da se med drugim redno udeležujejo tovrstnih nekonferenc zaradi občutka pripadnosti s podobnomislečimi (McMahon Whitlock, 2016). Nekonferenca spodbuja tudi mreženje. Udeleženci se lahko med sabo povezujejo, pogovarjajo in najdejo podobnomisleče posameznike, kar lahko privede do potencialnih strokovnih sodelovanj ali celo poslovnih idej. Po spletni nekonferenci je kar 62 % udeležencev poročalo, da so spoznali ljudi, s katerimi bi lahko sodelovali (Holman idr., 2021).

PREDSTAVITEV METODE

KDAJ METODO UPORABIMO?

Z vidika vsebine je nekonferenca primerna za kompleksne teme, ki so še docela neraziskane, inovativne ali se hitro spreminjajo in s katerimi se ukvarjajo strokovnjaki z različnih področij. Za preveč enostavne, specifične ali hitro rešljive probleme metoda ni primerna (Herman, b. d.).

Koristna je predvsem v strokah, ki delujejo v poslovnem sektorju in njihovih spoznanj ni potrebno avtorsko navajati. Večina nekonferenc je bila namenjena ravno izmenjavi informacij glede novih odkritij, večino ma v tehnološki sferi, kjer je bil napredek v zadnjih desetletjih največji (Owen, 1998). Metoda je za strokovno predajo znanja, ki se ustvarja

na prostem trgu, koristna tudi zato, ker se s predajo znanja od spodaj navzgor izognemo nevarnosti, da bi podjetja s sponzorskimi sredstvi skušala vplivati na program in ga izkoriščati za svojo samopromocijo (Greenhill in Wiebrands, 2008).

Nekonferenco lahko organiziramo tudi, če želimo spodbujati interakcijo in mreženje med strokovnjaki, saj bi njihovo sodelovanje lahko pripeljalo do plodnih poslovnih sodelovanj, npr. zaradi neraziskanoosti področja in njegovega neizkoriščenega potenciala (Budd idr., 2015; Holman idr., 2021).

ZA KOGA JE METODA PRIMERNA?

Z vidika udeležencev je smiselno, da so strokovnjaki na svojem področju, saj za tekoče sodelovanje in izmenjavo informacij potrebujejo poglobljeno znanje o temi. Novinci sicer niso prepovedani in lahko veliko odnesejo od udeležbe, vendar lahko previsoko število novincev na nekonferenci ovira učinkovitost predaje informacij, interaktivnost, kompleksnost obravnavanih tematik ipd. (Carpenter in Linton, 2018; Greenhill in Wiebrands, 2008; Holman idr., 2021). Udeleženci morajo biti prav tako visoko motivirani in zavzeti za delo na svojem področju (Herman, b. d.).

KAKO METODO IZVEDEMO?

Kljub njeni navidezni spontanosti je v ozadju nekonference veliko organizacije, ki udeležencem omogoča sproščeno sodelovanje brez zapletov. V nadaljevanju bomo predstavili možnost izvedbe v živo in po spletu.

V živo

Priprava: Organizacije nekonferenca se je treba lotiti vsaj en mesec do pol leta vnaprej, odvisno od njene kompleksnosti (Greenhill in Wiebrands, 2008). Najprej je treba **določiti temo**, ki je smiselna glede na potrebe trga, organizacij, skupnosti ali drugih ciljnih skupin. Ta naj bo dovolj široka in vabljava za udeležence z različnih področij znotraj stroke (Budd idr., 2015). Ob tem moramo oceniti število udeležencev. To je tipično

večje od 50 in v živo sega do 150 (Greenhill in Wiebrands, 2008), ohlapne smernice OST pa predvidevajo celo do 1000 udeležencev (Owen, 2016). Glede na ciljno populacijo in njihov tipični delovnik lahko ocenimo tudi najprimernejšo dolžino in čas poteka nekonference, npr. ali bo potekala konec tedna ali med tednom, ali bo celodnevna ali popoldanska.

Skladno s številom udeležencev moramo **izbrati in rezervirati tudi prostor**. Ta naj bo dovolj velik in pregleden za udobno prehajanje in organizacijo raznolikih aktivnosti. Koristno je, da je prostor za udeležence tuj, saj s tem spodbudimo miselni preskok in ustvarjalnost. Primerno je, da je prostor dostopen z javnim prevozom. Če se želimo izogniti stroškom za kosilo, je zaželeno, da je prostor v bližini restavracij, ki jih udeleženci lahko obišejo med premorom. Prostor naj bi vseboval (Greenhill in Wiebrands, 2008):

- brezplačno internetno povezavo,
- osrednjo sobo s prostorom za vse udeležence za začetek in zaključek,
- prostor za hrano in pijačo,
- prostor za druženje,
- več manjših sob,
- projektorje v različnih sobah za morebitne predstavitve,
- table in pisala,
- računalniško sobo,
- varno sobo, kamor lahko udeleženci zaklenejo drago opremo.

Ob tem moramo določiti, kdo bo financiral nekonferenco in kakšni bodo **stroški**. V vsakem primeru sponzorji predstavljajo način za zmanjšanje stroškov. Ker ti na nekonferenci ne morejo sodelovati v obliki oglaševanja, lahko prosimo za promocijski material, npr. za srečelov. Možno je tudi zaračunavanje vstopnine za udeležence, kar pa je odvisno od naše ciljne publike. Vstopnina lahko prikaže nekonferenco kot bolj profesionalno, vendar lahko odvrne udeležence in dogodek elitizira. Slednje je še posebej škodljivo zaradi populacije študentov, ki imajo tipično veliko neizkoriščenega znanja, a malo dohodkov (Greenhill in Wiebrands, 2008).

V naslednji fazi je treba nekonferenco oglaševati, z namenom **pridobivanja udeležencev**. Najbolj koristen je način deljenja informacij »od ust do ust«. Povabilo lahko pošljemo specifičnim strokovnjakom, za katere želimo, da se je udeležijo. Posredujemo ga lahko tudi podjetjem ali organizacijam s prošnjo, naj same izberejo svoje udeležence po presoji ali posredujejo vabilo drugim organizacijam. Tipično pa ni zaželeno, da nekonferenco oglašujemo tako, da lahko oglas vidi kdor koli, saj s tem ne moremo zagotoviti strokovne ustreznosti ali relevantnosti udeležencev. Udeleženci lahko v tej fazi izpolnijo krajši vprašalnik, v katerem opredelijo svoje strokovno področje, da se organizatorji lažje pripravimo na nekonferenco in po potrebi poiščemo še druge strokovnjake z manj pokritih področij (Holman idr., 2021). Namen tega ni prikrivanje podatkov, temveč zavestna odločitev, da dogodek in tema ostaneta odprta ter omogočata udeležencem večjo svobodo pri oblikovanju vsebine. Z ohlapnejšo strukturo vabila udeležencem sporočamo, da se spodbuja njihova samoiniciativnost, soustvarjanje in prilagodljivost dogodka (Greenhill in Wiebrands, 2008):

- datum, uro, lokacijo,
- način registracije in okvirne teme,
- logistične informacije.

Vse do nekonference skrbimo za administrativno popolnost in sprotno obveščanje udeležencev o pomembnih informacijah.

Izvedba nekonference: Na dan konference najprej izvedemo **uvodno srečanje**. Na njem predstavimo sebe in namen nekonference. Definiramo tudi pravila sodelovanja (način komunikacije, splošen opis nekonference, kaj se pričakuje od udeležencev ...) (Holman idr., 2021). Udeležencem moramo pojasniti tudi, da se od njih pričakujeta samoiniciativnost in aktivnost ter da morajo sami sprejeti odgovornost za svoje izobraževanje. Če na primer na časovnici ne vidijo predloga teme, ki jih zanima, jo morajo predlagati sami (Berkun idr., b. d.).

Nekatere nekonference se odprejo z uvodnim predavanjem na zanimivo temo, s katerim naj bi aktivirali udeležence, drugi pa temu nasprotujejo, češ da je preveč »konferenčno« (Greenhill in Wiebrands, 2008). Nekateri namesto tega predlagajo spoznavno aktivnost v slogu ledolomilca, kar olajša nadaljnje sodelovanje udeležencev (Budd idr., 2015).

Z udeleženci nato **pripravimo nabor tem**. Izvedba je odvisna od števila udeležencev, v splošnem pa naj bi na papir (na tleh ali na steni) zapisali predloge vseh udeležencev. Med tem lahko udeleženci razpravljajo. Naloga moderatorja je, da teme smiselno združi in usmerja udeležence. Teme nato razporedi v časovnico in aktivnosti razporedi po sobah (Carpenter in Linton, 2018; Greenhill in Wiebrands, 2008). Pri tem si lahko pomagamo npr. z dvigom rok udeležencev, ki jih tema zanima, ali razporeditvijo glede na izkušnje z določeno temo (npr. manj kot eno leto, eno do pet let, več kot pet let) (Berkun, b. d.). Pri začetnem delu po skupinah lahko organizator pomaga nekoliko več ter udeležencem ponudi več strukture in usmeritev (Holman idr., 2021). Ko oblikujemo časovnico, jo moramo postaviti na vidno mesto, da jo bodo lahko spremljali vsi udeleženci. Vsaka izmed tem mora imeti odgovorno osebo ali organizatorja, tipično strokovnjaka. Za sodelovanje pri vsaki izmed tem lahko udeleženci uporabijo različne metode. Odločimo se za najprimernejšo glede na število udeležencev, kompleksnost tematike, časovno razpoložljivost itd.

Če želijo udeleženci uporabiti klasične in manj interaktivne tehnike in metode, lahko izberejo eno izmed naslednjih (Berkun, b. d.):

- *predstavitev*;
- *skupinska diskusija*;
- *vprašanje in odgovor*: eden ali več udeležencev postavlja vprašanja, ker se pričakuje, da bodo imeli strokovnjaki v skupini odgovor;
- *prikaz*: z demonstracijo ali orodjem udeleženci pokažejo svoj projekt;
- *učenje*: v obliki delavnice lahko udeleženci učijo druge.

Hale in Bessette (2016) pa navajata nekaj primerov sodelovalnih tehnik:

- *metoda somišljenikov*: udeleženci se v skladu s svojim znanjem in interesi razdelijo v ločene skupine glede na osrednje vprašanje ali problem;
- *glasovanje s točkami*: po možganski nevihti se zberejo ideje in glasuje s številom pik;
- *akvarij*: pri diskusiji sodeluje skupina udeležencev, preostali poslušajo, vloge pa se pozneje menjajo;

- *ogrevalni pogovor*: udeleženci se za kratek čas pogovarjajo ena na ena, pri čemer lahko razpravljajo ali pa se samo predstavijo;
- *hakaton*: udeleženci več ur ali dni sodelujejo pri skupnem reševanju specifičnega problema, pri čemer naj bi vsak v skupini pokrival določeno problemsko področje;
- *svetovna kavarna*: udeleženci si razdelijo vsebinske sklope in z menjavanjem po skupinah v diskusiji obdelajo določeno tematiko;
- *navdušujoča hitra predstavitev*: vsak izmed udeležencev ima kratek čas za predstavitev (npr. 15–20 sekund), vsebina je lahko prosta ali določena vnaprej.

Med konferenco spremljamo dogajanje in udeležencem po potrebi pomagamo. Udeležence sproti obveščamo o časovnici in večjih premorih, npr. za kosilo. V tej fazi naj bi bili organizatorji sicer čim manj vključeni.

Po nekonferenci se dobimo in na poljuben način organiziramo refleksijo. Če želimo, lahko s prisotnimi določimo temo naslednje nekonference in tako vnaprej olajšamo proces iskanja udeležencev. Lahko razdelimo ankete, vprašalnike ipd. za prejemanje relevantnih povratnih informacij. Lahko tudi sistematično zapišemo rezultate nekonference za poznejše poročanje (Greenhill in Wiebrands, 2008).

Med organizacijo in izvedbo dogodka naj ima organizator v mislih **pravila**, ki mu bodo koristila na vsakem koraku in ki izhajajo iz petih načel metode OST (Greenhill in Wiebrands, 2008; Hale in Bessette, 2016):

1. kdor koli pride, je prava oseba;
2. kar koli se zgodi, je edina stvar, ki bi se lahko zgodila;
3. kadar koli se začne, je primeren čas;
4. kadar je konec, je konec.
5. če se znajdemo v okoliščinah, kjer se ne učimo in ne prispevamo, moramo uporabiti svoji nogi, da odidemo na bolj produktivno mesto.

Pravila nam pravzaprav sporočajo, da ni pravilnega ali napačnega načina za izvedbo nekonference, saj je ta povsem odvisna od udeležencev. Tem moramo zaupati in ne posegati v njihovo avtonomijo, kadar to ni potrebno (Berkun, b. d.; Budd idr., 2015).

Po spletu

Metoda je lahko tudi spletna (Holman idr., 2021). V spletni obliki je število udeležencev lahko večje (Science Online Together ima do 500 udeležencev), vendar moramo poskrbeti, da bomo imeli v tem primeru dovolj tehnične podpore in moderatorjev. Nekonferenca naj poteka na spletni platformi, ki je temu namenjena, npr. Wonder.me. Ta vsebuje odprtokonferenčni prostor, v katerem lahko organizatorji ponujajo tehnično podporo. V njem se udeleženci premikajo kot ikone, in če se dovolj približajo skupini ljudi, se samodejno priključijo razpravi. Možna je tudi izvedba virtualne možganske nevihte na spletni platformi, kot sta Teams ali Slack, ki traja več dni. Udeleženci v tem primeru odpisujejo v pogovor, kadar menijo, da imajo nekaj za dodati. To je primerno predvsem za teme, ki so preveč kompleksne za enkratni krajši spletni pogovor. Prednost tega načina je, da omogoča nesinhrono sodelovanje, ki je prilagojeno posamezniku. Ker je spletni način povezovanja in komunikacije otežen, lahko spodbudimo ne vključene udeležence, da ob imenu zapišejo svoje strokovno področje in se tako lažje vključijo. Treba je tudi filtrirati obvestila, da udeleženci ne bi bili preveč zasuti z njimi. Poleg tega je udeležence dobro na skupnem kanalu sproti obveščati npr. o časovnici, tekočih razpravah ali kratkih zaključkih srečanj po skupinah.

PRIMER UPORABE METODE

Dober primer metode so nekonference, ki jih pripravlja organizacija POD (Združenje za organizacijski razvoj – angl. *The Professional Organizational Development Network*) iz ZDA. Ta je po zgledu Edcampa v fakultetno okolje uspešno uvedla načela OST in nekonferenco, saj jo redno in uspešno uporabljajo. Metodo uporabljajo za naslavljanje sprotnih težav in izzivov na fakulteti. Na vsakoletni konferenci izvedejo tudi nekonferenco, pri kateri udeleženci sodelujejo z različnimi metodami in tehnikami (srečanje somišljenikov oz. angl. *Birds of Feather*, kratke predstavitve, prenos v živo ...). Udeleženci so fakultetni uslužbenci in drugi strokovni sodelavci. Pri sodelovanju delijo različne vire informacij, znanje in izkušnje, razpravljajo o morebitnih rešitvah, rešujejo

specifične probleme, razvijajo nova orodja in vire ali se zgolj medsebojno povezujejo in spoznavajo ter s tem ohranjajo pozitivno vzdušje na fakulteti (Hale in Bessette, 2016). POD predstavlja dober primer prenosne metode na različna področja, še posebej na področja kariernega razvoja, organizacijske kulture in izobraževanja.

VLOGA PSIHOLOGA

Psiholog ima nalogo, da za udeležence pripravi čim bolj plodno, prijetno in ustvarjalno okolje, pri vsebini pa mora čim več svobode prepustiti udeležencem samim. Če namreč sodeluje kot organizator nekonference v sklopu institucije ali podjetja, ga bodo udeleženci lahko zaznavali formalno in uradno, zato lahko njegova prisotnost negativno vpliva na njihovo sproščenost in ustvarjalnost. Z vidika udeležencev so najbolj cenjene tiste nekonference, ki jih organizirajo prostovoljci, saj takšna organizacija pogosto omogoča večjo pristnost in prilagojenost (Greenhill in Wiebrands, 2008). Kljub temu je tak način organizacije zahtevnejši in manj predvidljiv. Prav zato lahko psiholog s svojim strokovnim znanjem pomembno prispeva k izboljšanju izkušnje udeležencev ter k podpori procesa samoorganizacije.

Psiholog lahko pomaga pri izbiri teme nekonference. Psihologi, ki delujejo na kadrovske področju, dobro poznajo različne vrste delovnih mest, poklicev in organizacij, zato lažje presodijo, kateri problem je v danem trenutku v določeni sferi najbolj pereč in primeren za nekonferenco. Ena izmed pomembnejših vlog psihologa je tudi, da prepozna kulturo udeležencev nekonference. To mora imeti v mislih že pri sami pripravi teme, promociji in vabljenju udeležencev. Paziti mora, da je vabilo privlačno za ciljno publiko. Ob tem mora včasih izhajati tudi iz poznavanja drugih vrst delovnih mest, ne le svojega. Različni poklicni profili imajo namreč različne značilnosti ter potrebe, zato je treba z njimi komunicirati in sodelovati na različne načine. Na samem dogodku pa mora psiholog sproti preverjati, da se znotraj različnih skupin ne razvije neprimerna dinamika (npr. prepiri, zmedenost, prevlada določenih udeležencev). Psiholog lahko izbere materialne potrebe za izvedbo, saj pozna število udeležencev, njihov tipični način dela in zahteve samega

poteka nekonference. Poznati mora tudi prej zapisane metode in tehnike, da jih lahko implementira ali pomaga pri njihovi implementaciji (Hale in Bessette, 2016).

Ob vsem navedenem je pomembno, da je psiholog prilagodljiv in odprtomisleč. Zaradi spontanosti nekonference in velikega števila udeležencev se namreč dogodek lahko odvije na veliko različnih načinov, med potekom pa lahko pride do vrste vsebinskih ali tehničnih zapletov. Psiholog mora biti pripravljen na zahtevno izvedbo in se prilagajati potrebam udeležencev (Berkun, b. d.; Budd idr., 2015; Greenhill in Wiebrands, 2008).

PREVIDNOST IN OMEJITVE PRI UPORABI METODE

Organizacija nekonference zahteva premišljeno načrtovanje ter upoštevanje različnih značilnosti udeležencev in teme. Kljub fleksibilnosti nekonference je ključno imeti osnovno strukturo, da se prepreči nezaželena kaotičnost (Budd idr., 2015; Greenhill in Wiebrands, 2008). Pri vabljenju udeležencev moramo imeti v mislih njihovo raznolikost na področju strokovnega znanja, izkušenj in perspektiv, saj bo sicer diskusija enostranska in skopa. Če v fazi pošiljanja vabil ne bomo pozorni, se lahko nekonference udeleži preveč zaposlenih, ki so si v določenih lastnostih podobni (Herman, b. d.).

Pred dogodkom je treba jasno komunicirati z udeleženci, da bodo razumeli obliko nekonference, vlogo, ki jo imajo, ter pričakovanja v zvezi s sodelovanjem (Louie, 2008). V nasprotnem primeru bodo na nekonferenci zmedeni, prestrašeni ali nesodelovalni. To se lahko zgodi pri novincih, ki se sicer za tematiko zanimajo in se prijavijo, zaradi njihove zadržanosti na dogodku pa jih moderator spregleda ali jih ne zna vključiti (Carpenter in Linton, 2018).

Udeležence na nekonferenci najlažje usmerjamo z opredelitvijo tematskih sklopov in z deljenjem časovnega okvira, ko je ta pripravljen. Zagotoviti je treba usposobljenega moderatorja ali voditelja, ki lahko usmerja diskusije, preprečuje prevlado določenih udeležencev ter ohranja pozitivno in ustvarjalno vzdušje. Zaradi kompleksnosti metode je pomembno, da nekonferenco moderirajo tisti, ki se spoznajo na tematiko, sicer bosta časovni razpored in spremljanje aktivnosti morda

neustrezna. Moderator mora vsaj delno opravljati tudi vlogo recenzenta. Na konferencah namreč organizatorji vsebinsko presojujejo o ustreznosti predstavljenih konceptov, na nekonferenci pa je tovrsten nadzor zaradi količine ljudi in sočasnega dogajanja otežen (Greenhill in Wiebrands, 2008). Zato je takšno osebo (ali celo več njih) včasih težko najti.

Spodbujanje aktivne udeležbe zahteva posebno pozornost. Na nekonferenci lahko začnejo prevladovati dominantni udeleženci. Namesto tega morajo organizatorji v pogovoru spodbujati različne perspektive. Če opazimo, da so nekateri zadržani, jih lahko spodbudimo k izmenjavi mnenj (Budd idr., 2015; Holman idr., 2021).

Organizatorji morajo biti zaradi vseh morebitnih nepredvidljivosti na račun spontane narave nekonference zelo prilagodljivi. Ob njih se morajo odzvati in zagotoviti nadaljevanje dogodka. V končni fazi pa je pri deljenju informacij treba paziti na varovanje zasebnosti in spoštovanje intelektualne lastnine udeležencev po vnaprejšnjem dogovoru z njimi (Greenhill in Wiebrands, 2008).

LITERATURA

- Berkun, S. (b. d.). *Preparing for an Unconference*. Unconference.net. <https://unconference.net/wp-content/uploads/How-to-Prepare-for-an-Unconference-1.pdf>
- Budd, A., Dinkel, H., Corpas, M., Fuller, J. C., Rubinat, L., Devos, D. P., Khoueiry, P. H., Förstner, K. U., Georgatos, F., Rowland, F., Sharan, M., Binder, J. X., Grace, T., Traphagen, K., Gristwood, A. in Wood, N. T. (2015). Ten simple rules for organizing an unconference. *Public Library of Science Computational Biology*, 11(1), e1003905.
- Carpenter, J. P. (2016). Unconference professional development: Edcamp participant perceptions and motivations for attendance. *Professional Development in Education*, 42(1), 78–90.
- Carpenter, J. P. in Linton, J. N. (2018). Educators' perspectives on the impact of Edcamp unconference professional learning. *Teaching and Teacher Education*, 73, 56–69.
- Cohen, D. J. in Scheinfeldt, T. (ur.). (2013). *Hacking the academy: New approaches to scholarship and teaching from digital humanities*. University of Michigan Press.
- Greenhill, K. in Wiebrands, C. (november, 2008). *The Unconference: A New Model for Better Professional Communication* [prispevek]. Poropitia Outside the Box: LIANZA Conference, Auckland, Nova Zelandija. <https://researchportal.murdoch.edu.au/esploro/outputs/conferencePaper/The-unconference-a-new-model-for/991005540699507891>

- Hale, E. in Bessette, L. S. (2016). New frontiers: Exploring the power and possibilities of the unconference as a transformative approach to faculty development. *Journal of Faculty Development*, 30(2), 9–15.
- Herman, M. (b. d.). *What Is Open Space Technology?* OpenSpaceWorld. <https://openspaceworld.org/wp2/what-is/>
- Holman, C., Kent, B. A. in Weissgerber, T. L. (2021). How to connect academics around the globe by organizing an asynchronous virtual unconference. *Wellcome Open Research*, 6, 156.
- Louie, A. (2008). Designing a user-centered conference for user-centered information professionals: The story of InfoCamp Seattle. *Bulletin of the American Society for Information Science and Technology*, 34(5), 5–9.
- McMahon Whitlock, A. (2016). Two days at Edcamp: What educators take away from the unconference model. *Journal of Continuing Education and Professional Development*, 3(1), 1–13.
- O'Reilly, T. (2018). *The true inventor of the unconference*. LinkedIn. <https://www.linkedin.com/pulse/true-inventor-unconference-tim-o-reilly/>
- Owen, H. (1998). *Expanding our now: The story of open space technology*. Berrett-Koehler Publishers.
- Owen, H. (2016). *Open space technology: The reference definition*. The Open Space Institute. <https://osius.org/sites/default/files/OST-Reference-Definition.pdf>
- Wolf, P., Hansmann, R. in Troxler, P. (2011). Unconferencing as method to initiate organisational change: A case study on reducing CO₂ emissions of a university. *Journal of Organizational Change Management*, 24(1), 112–142.

UNCONFERENCE

An unconference is a professional event that differs from traditional conferences by lacking pre-planned lectures and rigid structures. Instead, participants shape the content themselves, fostering an informal and collaborative exchange of information. Unlike structured and often sponsor-funded conferences, unconferences focus on open dialogue and active participation. They encourage spontaneous idea-sharing in a relaxed environment, increasing the potential for innovative solutions. Despite this flexibility, an unconference is not entirely unstructured. Organizers define a general theme, while participants propose discussion topics before the event, which are then scheduled accordingly. This model allows for diverse forms of engagement, ranging from active presentations to informal discussions. An unconference thus offers an alternative approach to professional development, surpassing the limitations of traditional conferences by promoting open collaboration and informal learning.